

ВСТУП

Актуальність використання судових експертиз при досудовому розслідуванні та судовому розгляді (адміністративних, господарських, цивільних справ і кримінальних проваджень) полягає у виявленні та дослідженні слідів, предметів, документів, знарядь учинення правопорушень та інших матеріальних об'єктів, а також живих осіб, трупів та слідів біологічного походження, які виступають у кримінальному судочинстві як докази, зважаючи на те, що судова експертиза є одним із видів доказів, а висновки експерта сприяють не тільки встановленню конкретних фактів і обставин у справі, але і забезпечують захист прав та інтересів громадян.

Можливості використання спеціальних знань у судочинстві далеко не вичерпані. Це зумовлено не лише розвитком методів дослідження різноманітних об'єктів, а й недостатнім використанням слідчими, суддями всіх можливостей, які надаються їм законодавством. Разом з тим, правильне розуміння особливостей використання спеціальних знань може відігравати вирішальну роль у вітчизняному судочинстві.

За цих умов значно зростає роль судових експертиз у судочинстві, яка потребує постійного удосконалення, зокрема низки експертиз із питань, що потребують спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва тощо.

Розроблення загальної теорії судової експертизи та формування її поняття здійснювали вітчизняні й зарубіжні вчені в галузі загальної теорії держави і права, кримінального, кримінально-процесуального і цивільного процесуального права, криміналістики, судової медицини і судової психіатрії, зокрема: Т. В. Авер'янова, І. А. Алієв, В. Д. Арсеньєв, Р. С. Белкін, С. Ф. Бичкова, А. І. Вінберг, Л. М. Головченко, В. Г. Гончаренко, Г. І. Грамович, Г. Л. Грановський, А. В. Дулов, В. Я. Дорохов, О. О. Ейсман, О. О. Закатов, А. М. Зінін, Н. І. Клименко, В. Я. Колдін, Ю. Г. Корухов, І. Ф. Крилов, В. К. Лисиченко, А. І. Лозовий, П. А. Лупінська, П. І. Люблінський, І. П. Майліс, І. Т. Малаховська, В. М. Махов, М. М. Міхеєнко, В. С. Митричев, Д. Я. Мирський, В. Ф. Орлова, Ю. Д. Орлов, А. Я. Паліашвілі, О. Р. Росинська, Е. Б. Сімакова-Єфремян, М. Я. Сегай, М. С. Спасович, В. Ф. Статкус, М. С. Строгович, В. А. Снетков, С. А. Шейфер, В. І. Шиканов, А. Р. Шляхов, І. Я. Фойницький та інші.

Сьогодні судова експертиза переживає бурхливий розвиток, зумовлений процесами інтеграції і диференціації розвитку наукових знань. Інтеграція створює передумови для комплексного підходу до об'єктів, заснованого на загальних проблемах та цілях дослідження. Завдяки застосуванню сучасних наукових прийомів спеціальних знань, які використовуються у досудовому розслідуванні та судовому розгляді, можливість безпомилкового вирішення завдань судочинства.

Визначаючи окремі види експертиз, ознайомлення з якими входить до посібника, автори виходили з того, що багато проблем, які розглядалися в таких

випадках, пов'язані з прийнятим КПК України 2012 р. та внесенням постійних змін до інших нормативно-правових актів. Окрім того, виникло багато нових науково-практичних напрямів, упровадження яких, перш за все у формі судової експертизи, постійно потребує судочинства.

Пропонований навчальний посібник охоплює питання, які визначають загальнотеоретичні, організаційні та правові основи проведення судових експертиз та частково розглядає проведення окремих її видів.

Викладені в посібнику теоретичні та практичні положення судової експертизи будуть корисними науковцям і практикам у галузі судової експертизи, викладачам вищих навчальних закладів, аспірантам, докторантам, студентам юридичних факультетів, діяльність яких пов'язана з призначенням чи проведенням судових експертиз, використанням їх результатів у судочинстві.